

Voorstelling vol leven, eenheid en helderheid

► Bij Simons' *Oresteia* zijn de acteurs soms net dieren.

► Als geen ander weet hij leven te brengen in het stuk, vindt Wilfred Takken.

Door WILFRED TAKKEN

Als een spin die gif over zijn prooi spuit om het voor te verteren, zo buigt koningin Klytimestra zich ook over het lijk van haar man, om in een katachtige spasme over hem heen te braken.

Gesteund door de vele vergelijkingen met dieren in Aischylos' tragedie *Oresteia* (458 v. Chr.), laat regisseur Johan Simons zijn toneelspelers af en toe dierlijke bewegingen maken. Hans Kesting loopt als een gorilla, Marieke Heebink en Elsie de Brauw kruijen als slangen door de klei.

Het tweede deel van het stuk, het verhaal van de kinderen, is hier het sterkste. In dit deel speelt Simons met klei, de klei die hele voorstelling een oergevoel geeft – we kijken naar een der oudste bewaard gebleven verhalen van de mensheid – en de grote rol van de natuur en de Aarde benadrukt. Besmeurd met gele klei speelt

Pierre Bokma het sprekende grafbeeld van Agamemnon, die bij gelegenheid ook twee borsten en een buik van klei kan kneden om de voedster van Orestes te spelen. De kinderen, belast met de familievloek, spelen op kinderlijke wijze met de klei van hun vader. Doorgaans draait dit stuk om zus Elektra (Halina Reijn) en broer Orestes (Aus Greidanus jr.) die samen treuren om hun vader en samenspannen tegen hun moeder. Nu staat het overleden zusje Ifigeneia (Elsie de Brauw) tegenover ze. Zij verdedigt haar moeder, en daarnaast haar eigen nagedachtenis. Moederskind en vaderskinderen staan tegenover elkaar, in een spiegeling van hoe vader en moeder ooit tegenover elkaar stonden.

Als geen ander weet Simons met krachtige, eenvoudige beelden helderheid, eenheid en leven in de voorstelling te brengen. Hij schudt het stuk los en brengt het dichterbij, met klein spel, geestige terzijdes, en een aangenaam langzaam tempo.

Het laatste deel – de rechtzaak tegen Orestes – geeft het meeste voer voor geleerden. Hierin wordt immers de geboorte van onze democratie en rechtstaat gezien. De sharia à la Verdonk van de oude wraakgodinnen ('regels zijn regels') komt te staan te-

genover de flexibelere, menselijkere rechtstaat, met ruimte voor verzachtende omstandigheden. De keten der wraak wordt gebroken, de dierlijke vernietigingsdrang wordt min of meer getemd, we gaan uit de duisternis naar het licht, van chaos naar harmonie. Althans, zo lijkt het.

Het lijkt alsof de oude wraakgodinnen worden afgedankt en worden vervangen door moderne goden. Doordat in deze versie rechtbankpresidente Athena (Chris Nietvelt) zich echter nogal nederig opstelt, wordt benadrukt dat de zaken niet zo eenvoudig liggen. De oude godinnen worden in het nieuwe systeem geïntegreerd, om weer toe te slaan als er wetten worden geschonden. We gaan eerst praten, maar in noodgevallen kunnen we ook geweld inzetten. Omdat geen samenleving kan bestaan zonder de angst dat iedereen ooit rekschap zal moeten afleggen voor zijn daden.

TONEEL

Oresteia van Aischylos,
Door NTGent/ Toneelgroep
Amsterdam.

T/m 20 jan in A'dam: www.toneelgroepamsterdam.nl